

Undersøkelse om holdninger til skeive i Norge

Forord

Menneskerettighetene beskytter alle menneskers iboende verdighet og grunnleggende friheter. De gir et vern mot diskriminering og pålegger myndighetene plikter til å arbeide mot negative fordommer. Dette fordi man vet at det er klare koblinger mellom fordommer, ord og i ytterste konsekvens, handlinger.

Hos Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) er skeives rettighetsvern en viktig prioritering. I fjor utga vi en rapport om det menneskerettslige vernet som skeive har. Innholdet i dette vernet er i stor grad utviklet gjennom praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol og FNs menneskerettighetskomité, hvor særlig retten til privatliv og ikke-diskriminering har blitt konkretisert i lys av livssituasjonen til LHBT+-personer.

Med denne undersøkelsen ønsker vi å ta tempen på den faktiske situasjonen og kartlegge holdninger til og omfanget av hets og hatprat mot skeive.

Holdninger formes av både kunnskap, kjennskap og rettsregler. Vårt ønske er å bidra til forståelsen av alle disse elementene, og til at vernet menneskerettighetene gir til å være den man er, elske hvem man vil og til å leve et liv uten diskriminering, ikke bare finnes på papiret, men i alle menneskers liv.

Vi heiser menneskerettighetsflagget og ønsker alle god Pride!

Adele Matheson Mestad

Direktør i NIM

Innhold

1. Noen sentrale funn
2. Om undersøkelsen
3. Begrepsavklaring
4. Del 1: Observasjoner av hets og hatprat
5. Del 2: Holdninger til og oppfatninger om skeive

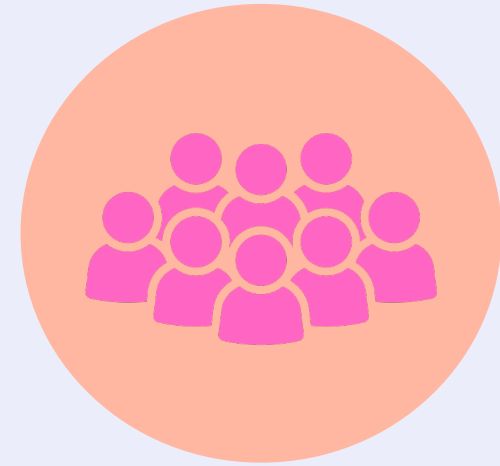
Noen sentrale funn

Mer enn **1 av 5** er ganske eller helt enige i påstand om at kampen for LHBT+-personers rettigheter har gått for langt.

40 % svarer at de har observert hets eller hatprat mot skeive i løpet av det siste året.

De som oppgir å ikke ha noen skeive i sin nære omgangskrets eller ikke kjenner noen skeive, har i større grad negative holdninger til og oppfatninger om skeive.

Om undersøkelsen

- I mai 2024 gjennomførte Verian på oppdrag fra NIM, en undersøkelse som hadde som formål å skaffe mer kunnskap om befolkningens holdninger til skeive og omfanget av observasjoner av hets/hatprat mot skeive.
- Undersøkelsen er gjennomført gjennom KANTAR MEDIA sitt panel som heter GallupPanelet, og litt over 1000 personer har svart på undersøkelsen, som ble rettet mot et representativt utvalg av befolkningen fylt 18 år eller eldre.
- Begrepet «skeiv» brukes som en felles betegnelse på personer som er lesbiske, homofile, bifile, transpersoner, samt personer med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling og andre som på ulike vis bryter med tradisjonelle normer for kjønn og seksualitet.
- Bokstaven «n» i de følgende sidene betyr antallet personer som har svart på spørsmålet. For noen grupper er antallet personer som har svart forholdsvis lavt. Vi har i disse tilfellene opplyst om dette.

Begrepsavklaring

I denne undersøkelsen spør vi om observasjoner av hets og hatprat. Vi bruker begrepene «hets» og «hatprat» om ytringer som er nedverdiggende, trakasserende, truende eller stigmatiserende, og er rettet mot et individ eller en gruppe på grunnlag av gruppekarakteristikk. Dette kan omfatte ytringer som utgjør «hatefulle ytringer» etter straffeloven § 185 eller «trakassering» etter likestillings- og diskrimineringsloven § 13, men det kan også inkludere støtende ytringer som er lovlige.

At definisjonen er noe bredere enn det som følger av lovverket har flere årsaker. Både fordi de juridiske definisjonene er uklare og tekniske og vanskelig å anvende i en undersøkelse, men også fordi både lovlige og ulovlige hatprat/hets påfører samfunnet og individer skader. Dersom man ønsker å bekjempe skadene som både lovlige og ulovlige hatprat/hets påfører individer og samfunnet, kan ikke definisjonen være for smal, selv om den her ligger nært opp til de nevnte rettslige tersklene.

Vi har også bedt respondentene om å ta stilling til ulike påstander, som blant annet reflekterer holdninger til skeive og deres rettigheter.

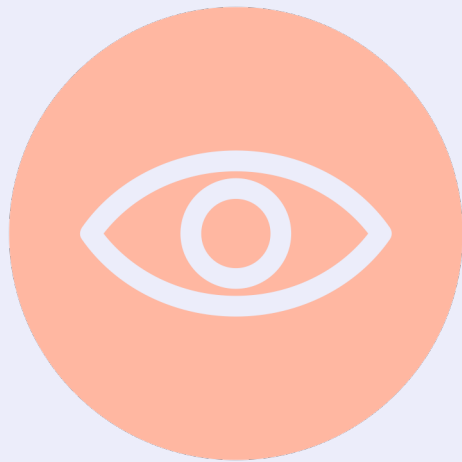
A large, abstract, wavy shape in a bright pink color, located in the top-left corner of the slide.

Del 1: Observasjoner av hets og hatprat

Abstract shapes in orange and teal colors, located in the bottom-right corner of the slide.

Hvor mange har observert hatprat eller hets mot skeive?

Spørsmål: Har du observert at noen har uttalt eller skrevet nedverdiggende, trakasserende, truende eller stigmatiserende ytringer rettet mot lesbiske, homofile, bifile, transpersoner, eller andre LHBT+-personer i løpet av det siste året?

40 % svarer ja.

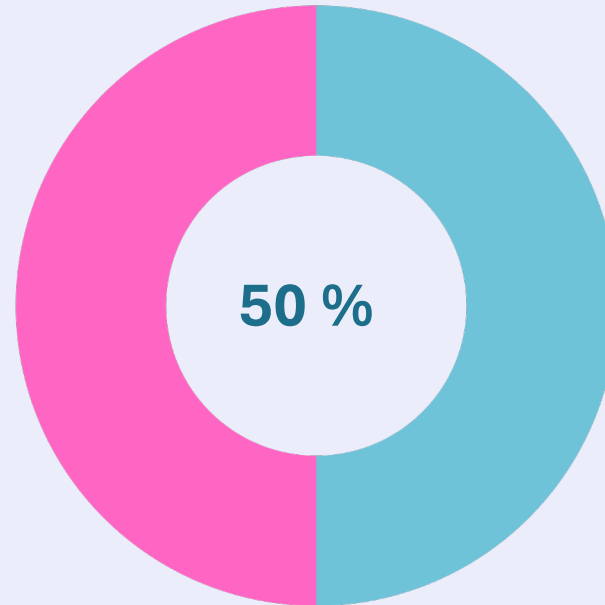

50 % svarer nei.

10 % vet ikke.

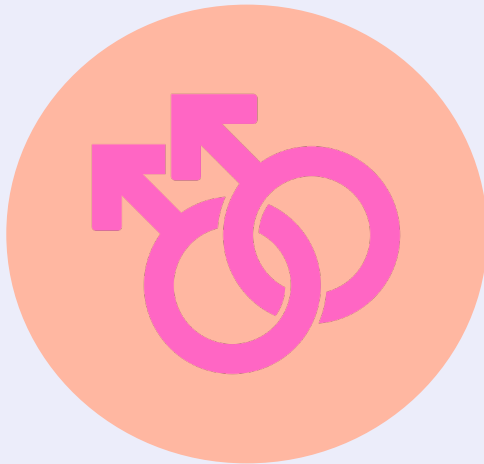
De som omgås skeive observerer mer hets

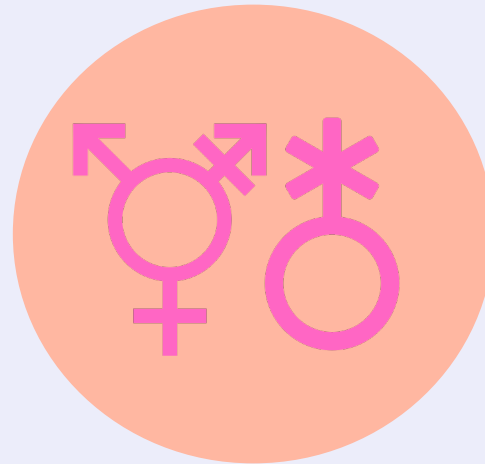
Blant dem som svarer at de har skeive i sin nærmeste omgangskrets eller i familie svarer 50 % at de har observert hets eller hatprat mot skeive (n=405).

Hvilke grupper ble hetsen og hatpraten rettet mot?

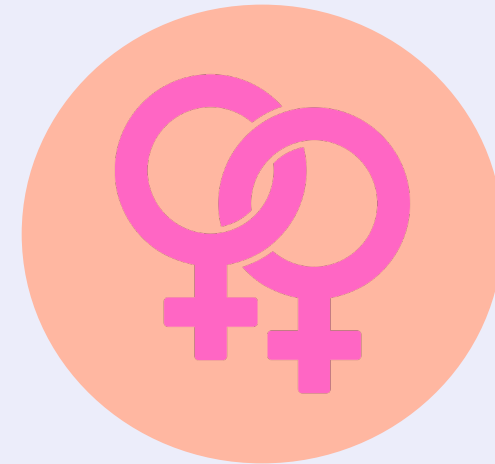
Spørsmål: Alle som svarte ja på det første spørsmålet fikk spørsmålet: Hvilke/hvilken gruppe(r) ble hetsen eller hatpraten rettet mot?

69 % har observert hets eller hatprat rettet mot homofile.

64 % har observert hets eller hatprat rettet mot transpersoner eller ikke-binære.

34 % har observert hets eller hatprat rettet mot lesbiske.

Forskjeller mellom menn og kvinner

- I tillegg oppgir **15 %** at de har observert hets eller hatprat rettet mot bifile og **24 %** mot andre LHBT+-personer.
- Flere kvinner enn menn har observert hets eller hatprat mot lesbiske (**39 %** vs. **29 %**). Det samme gjelder hets eller hatprat mot transpersoner eller ikke-binære (**73 %** vs. **55 %**).
- **28 %** av mennene oppgir å ha observert hets eller hatprat rettet mot andre LHBT+-grupper enn homofile, lesbiske, bifile og transpersoner eller ikke-binære. **21 %** av kvinnene oppgir det samme.

Hvor ble hetzen og hatpraten observert?

Spørsmål: Alle som svarte ja på det første spørsmålet fikk spørsmålet: Hvor observerte du dette?

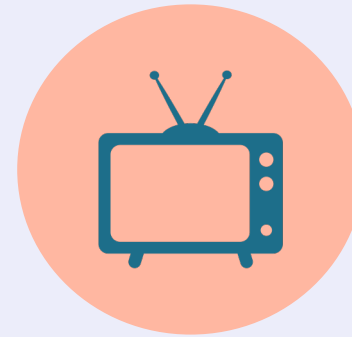
70 % svarer på nettet eller i sosiale medier.

29 % svarer i private omgivelser.

25 % svarer i det offentlige rom.

18 % svarer i tradisjonelle redigerte medier.

4 % svarer i forbindelse med online gaming.

Menn og kvinner observerer hets og hatprat på ulike arenaer

- Det er flere kvinner enn menn som har observert hets eller hatprat mot skeive på nettet eller i sosiale medier (**74 %** vs. **66 %**).
- Det er flere menn enn kvinner som har observert hets eller hatprat mot skeive i tradisjonelle redigerte medier (**21 %** vs. **14 %**).
- I forbindelse med online gaming oppgir **6 %** av mennene og **2 %** av kvinnene å ha observert hets eller hatprat mot skeive.

Del 2: Holdninger til og oppfatninger om skeive

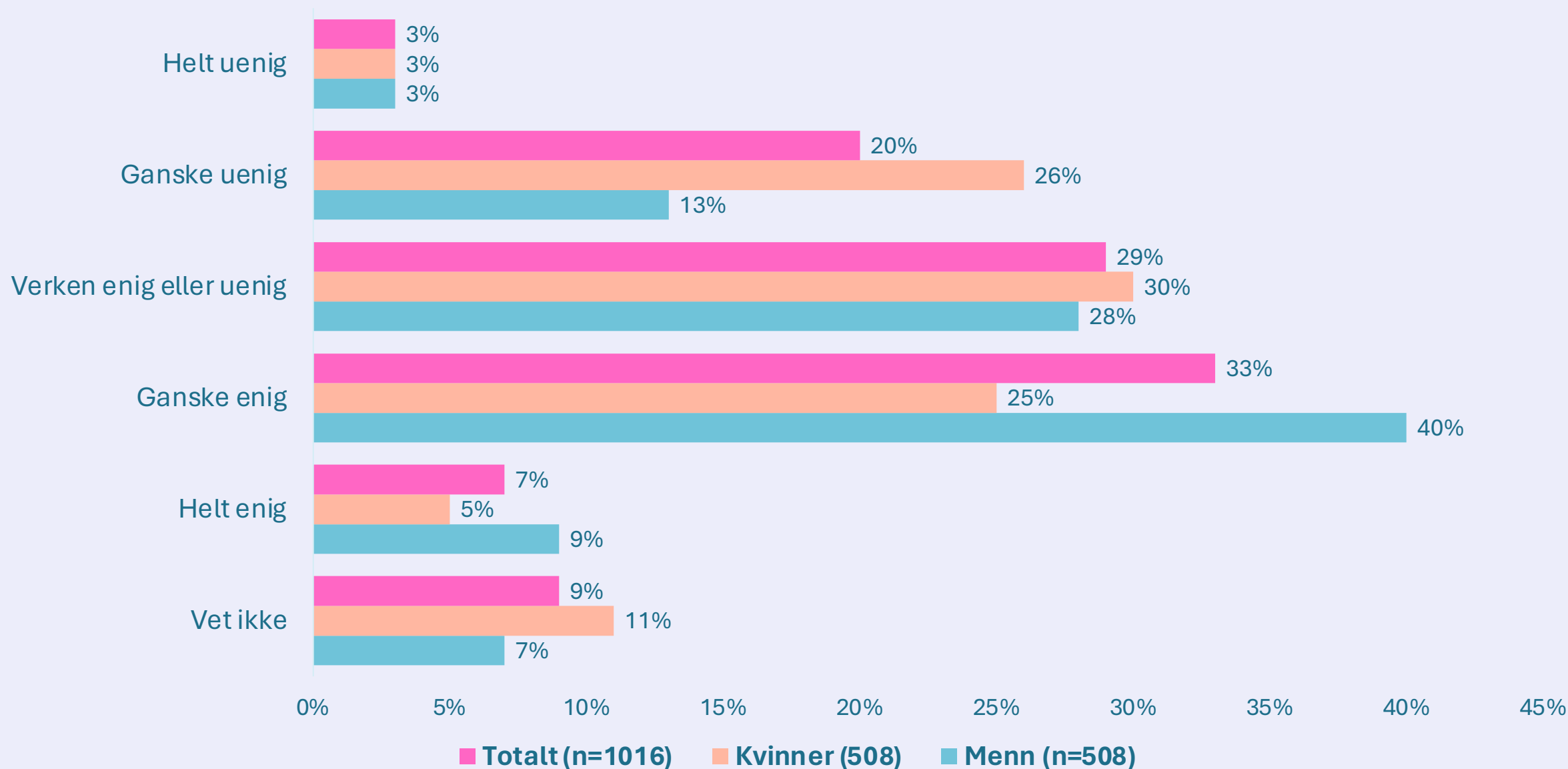
I det neste spørsmålet ble respondentene bedt om å ta stilling til seks påstander.

Påstand 1: Det er trygt for åpent homofile/lesbiske eller bifile å holde hender med en av samme kjønn i offentligheten

- **60 %** svarer at de er ganske eller helt enige i at det er trygt for åpent homofile/lesbiske eller bifile å holde hender med en av samme kjønn i offentligheten.
- **12 %** er ganske eller helt uenige i at det er trygt.
- Derimot svarer de som er skeive annerledes på dette spørsmålet: **34 %** svarer at de er ganske eller helt uenige i dette (n=32). Vi gjør oppmerksom på at antallet respondenter her er lavt. Dette gir ikke grunnlag for å gjøre slutninger på generell basis. Vi mener likevel funnet er viktig å ta med fordi det viser oppfatningen til disse 32 skeive, som skiller seg markant fra den generelle befolkningens oppfatning.

Påstand 2: Det er trygt å være synlig transperson i det offentlige rom i Norge

Kvinner og menn har ulik oppfatning av om det er trygt å være synlig transperson i Norge

- Ut fra tallene kan det se ut som at menn oppfatter det som tryggere enn kvinner å være synlig transperson i Norge.
- **49 %** av mennene er ganske eller helt enige i påstanden om at det er trygt å være synlig transperson i Norge. Derimot oppgir **30 %** av kvinnene det samme.
- Nesten dobbelt så mange kvinner som menn oppgir at de er ganske eller helt uenige i påstanden (**29 % vs. 16 %**).

Påstand 3: Diskriminering av LHBT+-personer er ikke et problem i Norge

36 % er ganske uenige og **10 %** er helt uenige.

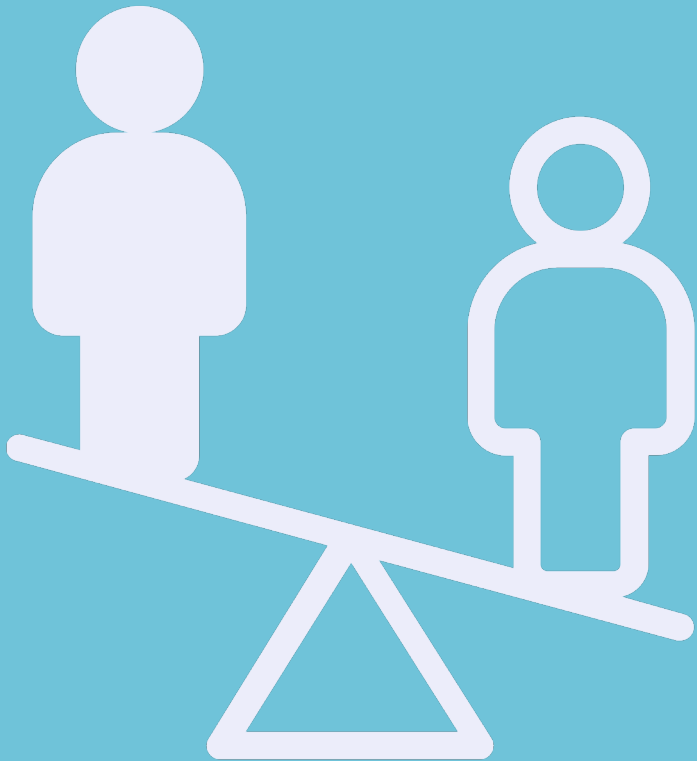

13 % er ganske enige og **4 %** er helt enige.

29 % er verken enige eller uenige og **7 %** vet ikke.

Ulike oppfatninger av om diskriminering ikke er et problem i Norge

- Blant dem som oppgir å ha skeive i nær omgangskrets eller i familie er tallet enda høyere. **56 %** av disse svarer at de er ganske eller helt uenige i påstanden (n= 405).
- Andelen som sier seg uenige i at diskriminering av skeive ikke er et problem i Norge øker enda mer når vi ser på svarene til respondentene som oppgir at de selv er skeive. **70 %** av denne gruppen er ganske eller helt uenige i påstanden (n=32). Vi gjør oppmerksom på at antallet respondenter her er lavt. Dette gir ikke grunnlag for å gjøre slutninger på generell basis. Vi mener likevel funnet er viktig å ta med fordi det viser oppfatningen til disse 32 skeive, som skiller seg markant fra den generelle befolkningens oppfatning.
- Med andre ord er de som selv er skeive eller som omgås folk som er skeive mindre enige i påstanden enn majoritetsbefolkningen.

Påstand 4: Kampen for LHBT+-personers rettigheter har gått for langt

21 %

Er helt uenige.

21 %

Er ganske uenige.

31%

Er verken enige eller uenige.

13 %

Er ganske enige.

9 %

Er helt enige.

Mer enn 1 av 5 er enig i påstand om at kampen for LHBT+-personers rettigheter har gått for langt

- Mer enn **1 av 5** er ganske eller helt enige i påstanden om at kampen for LHBT+-personers rettigheter har gått for langt.
- Menn er betydelig mer enige enn kvinner i at kampen for LHBT+-personers rettigheter har gått for langt. Nesten dobbelt så mange menn som kvinner oppgir at de er ganske eller helt enige i denne påstanden (**30 %** vs. **15 %**).
- Blant dem som sier at de ikke kjenner noen skeive svarer **37 %** at de er ganske eller helt enige i denne påstanden (n=95).

Påstand 5: Mange i min omgangskrets er skeptiske til LHBT+-personer

56 % er ganske eller helt uenige i påstanden.

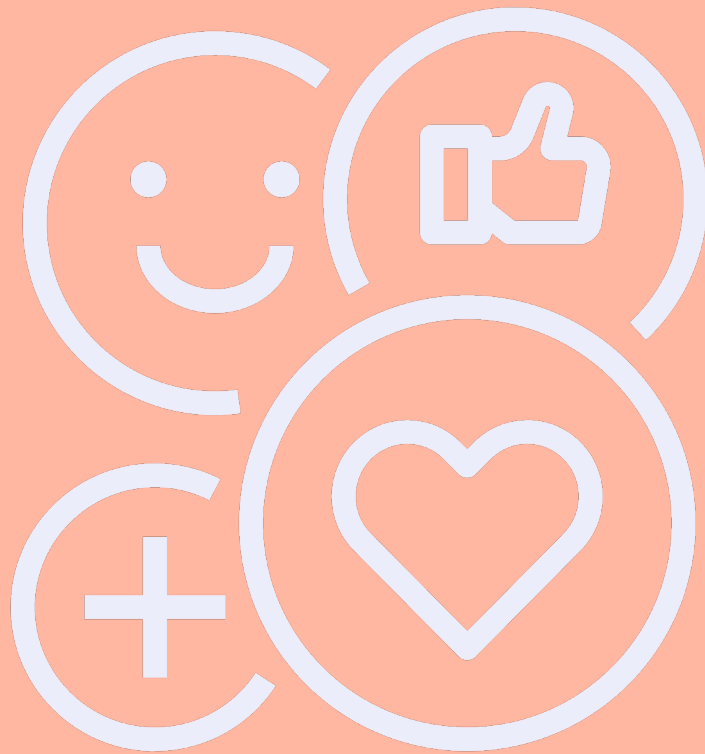
11 % er ganske eller helt enige i påstanden.

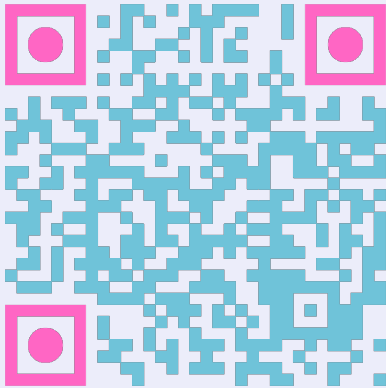

26 % er verken enige eller uenige og **8 %** vet ikke.

Påstand 6: LHBT+-rettigheter reflekterer mine verdier

- **47 %** av respondentene oppgir at de er ganske eller helt enige i at LHBT+-rettigheter reflekterer deres verdier.
- **12 %** er ganske eller helt uenige i påstanden.
- Flere kvinner enn menn mener LHBT+-rettigheter reflekterer deres verdier.
- Blant dem som oppgir å ha skeive i nær omgangskrets eller i familie svarer **58 %** at de er ganske eller helt enige (n=405).
- Blant dem som sier de ikke kjenner noen skeive svarer derimot bare **28 %** at de er ganske eller helt enige (n=95).

Nysgjerrig på **skeives menneskerettighetsvern?**
Les rapporten «Skeiv rett» på nhri.no.